

NAPSUGÁR

11.

GYERMEKIRODALMI LAP • LXI. ÉVFOLYAM • 685. SZÁM

2017. NOVEMBER

TÓTH ÁGNES

Őszi hajnal

A völgybe költözött az ősz.
Gondolta kicsit elidőz.
Kertekben aludt fák alatt,
Míg fel nem keltette a nap.

Nagyot nyújtózott, ásított.
A tájra rácsodálkozott.
A hegy fején vattabóbita.
A völgyben pára: kék-lila.

És ó, a piros kis háztetők,
Mint felfordított tekenők.
Kéményeikben füst köhög,
Úgy ébrednek a ház fölött.

BALEY ENDRE

Télelő

Novembernek tenyerére
zsugorodik a levél,
vörös-sárga balladája,
barna-narancs muzsikája
csendül avarszőnyegén.

Kárognak már fenn a varjak,
kéményfüstöt kavarnak,
zúzmarázó fűzfagöngy
faggyá dermed tócsatükrön,
jégvirágos az ablak.

KISS LEHEL

Márton-nap estéjén

Mint vén, csupasz koldus,
didereg a tájék;
magát összehúzza
vacog moccsatlan.
Lassan hull az est rá:
bizsergető árnyék,
amely köpennyé nő,
nő..., mindjárt már paplan.
Amott templom sejlik,
csönd vet ágyat bádog-
tetején. Az ólból
egy lúd belegágog.

BALÁZS IMRE JÓZSEF

Fénylik

Fénylik a fényem a töklámpásban,
Gyertya vagyok egy fogazott szájban.
Idebenn minden egyre melegebb,
Sok a fény itt, odakinn meg kevesebb.

Megijed tőlünk, aki lát, bárki,
Ha nem kezd maga is tökmélyt vájni.
Fénylik a fényem sárga szoborban,
Gömbölyű nevetés fakad a nyomomban.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

A tök

Mikor még tökmag volt a tök,
azt hitte, az élet örök,
cseperedett indái közt,
nem nyomta a rög.
Így élte napjait a tök,
hízott, mint kövér török,
pöffeszkedett, nyújtzkodott
a növények között.
Egy nap egy kisfiú jött,
(mit sem sejtett a tök),
bicskájával kibelezte,
az ablakba biggyesztette,
ott világít, mit tehet?
Kacagják a gyerekek!

CSEH KATALIN

Töklámpás

Világít a töklámpás:
szép kerek ő, nem csámpás.
Vigyorog az éjszakába,
nincsen se keze, se lába.
Elhiheted, mégis boldog,
felkeresik víg koboldok.
Őszi erdőből jöttek,
ködből álmokat szöttek,
átnyújtják a töklámpásnak,
hogy ő adja tovább másnak...

Zacskómadár

Sára és anyja sétáltak a tömbház körül. Sára egyszer csak felkiáltott:

– Nézd, milyen furcsa madár!

Anya felpillantott, s látta, hogy egy kis zacskó kering a fejük fölött. Meglovagolja a szelet, magasba röppen, majd zuhanni kezd. Mindketten ámulva nézték a kecses bemutatót. A felnőtt unta meg hamarabb.

– Az nem madár, kedves, csak egy zacskó.

– Zacskómadár – szögezte le Sári.

– Az – sóhajtott anya elkomorodva. Majd kissé felderült az arca, s így folytatta: – Meséljek neked a zacskók versenyéről?

– Igen – csillant fel a kislány szeme, s már kezdődött is a mese:

– Hajdanában...

– Hol? – kottyantott bele Sári.

– Nem hol, hanem mikor – mosolygott anya. –

Nagyon régen a zacskóknak is volt királyuk. Egy öreg bőrdörög volt a fejedelem. A zacskók népe nem nagyon látta királyukat jókedvűen, mert ugye, aki ilyen rozoga, annak mosolyra nincs oka. Így hát az egész zacskónépnek bús volt a képe, nehogy derűjük királyukat sértse. Csak az udvari bolond, Batyu, nevetett.

Batyu egy napon kitalált valamit, hogy véget vessen az örökös kesergésnek. Elmondta királyának, aki egyből összetrombitálta a népet. Felsorakozott hát az udvarban minden rendű és rangú táská, szütyő,

cekker, tasak, zacskó, koffer, krumpolis zsák, s a sort zárta pár vén szatyor. Pipiskedve kikerülte őket néhány retikül. Végül mindenki megérkezett, s a zacskó-népre várakozásteli csend telepedett. A király szólott:

– Népem, táskák népe. Rajta, mindenki próbáljon meg röpködni. Ki legmagasabbra szárnyal, fel a templomtoronyig, jutalmul madárrá változtatom.

Felzúdult a zacskó-nép a király beszédére. Kinek ne lett volna kedvére szárnyalni, szél-lovon vágta. Recsegő zacskó-létből, kattogó táská-létből de jó volna kitörni! Minden táská, retikül ábrázata felderült.

Elkezdtek hát szerre, persze csak akiknek volt mersze. A király elé álltak, esetlenül ugráltak, vagy éppen elesetten settenkedtek elé, s pottyantak a fejedelmi pocsolókba belé. Ketten a palota tetejéről ugrottak a mélybe. A tarsoly és a szelence hengegett: csakis őket érheti a szerencse.

A király pedig nézte a bemutatót. Anynyira mulatságos volt, ahogy a potrohos, koros doktori táskák szökkenni próbáltak, mint karcsú sáskák...

– Pattanj, puttony, készülj, kas! Mert ha nem, lesz nemulass! – biztatta őket a hasas uralkodó.

Azok meg jó alattvalókként ugráltak egyre, de mit sem ért, egyiknek sem sikerült elérnie a templom tetejét.

Volt ott egy zacskó is, neve Zebulon.

– No majd én megmutatom, tudom! – fogadkozott magában, s szakadtan a király elé sodródott.

– Tágulj innen, te kis senki – intett egy bőrdörög neki.

– Na nézd mán, ez mit akar ilyen véznán... – firtatta egy másik.

De ő nem kotródott. Szélparipájára pattant, s megrohmozta az irdatlan tornyot. A tömeg csak bámulta riadtan, ahogy egyre feljebb szárnyal, megküzd néhány felhőfoszlánnyal. Hét láb magas az a torony, senki nem juthat túl azon. De Zebulon egy-

re feljebb vágat leküzdve mind a hét lábat!!! A csodálat moraja fut végig a népen.

De cseppet sem boldog a zacskók fejedelme, sőt felettébb nagy az ő ijedelve. Mi lesz, ha kiderül, hogy csak lódított, madarat, valódit nem tud teremteni. Befellegzett neki! Ó, miért is hallgatott Batyura? Ó, a zacskók, táskák ura eladta a becsületét egy nevetésért. Hivatta is nyomban Batyut, ki látta, gond van. Bőrönd király szavára vigyor ült ki az arcára:

– A csodatevés nem megy megrendelésre. Mondd azt, hogy megkapja a díját, csak késve... Ki kell várnia a holnapot vagy több hónapot, míg csipogni fog. Ez majd megnyugtatja.

Ekkor már Sári nem bírta tovább.

– Mondd meg, anya, a végén átváltozott, át?

– Nem. A király nem tartotta be szavát. De Zebulon sokáig várta a csodát. S minden napot úgy élt, mint az utolsót zacskóként. Nem volt szomorú, hisz titka volt, zacskószíve örömtől tiktakolt. Tudta, hogy valami jó fog történni vele, s ettől mindig megújult ereje. Zacskólelkét betöltötte a béke. S – ne haragudj Sáriám, de – itt a mese vége.

Ám Sára durcásan nézett fel anyára.

– Nem tetszett a mese, anya. Változtasd meg, legyen madárka, ahogy megérde-melte!

Anya azonban csak hallgatott. Felnézett az égre, ahonnan már eltűnt a zacskó. Sári is hiába kémlelte az égboltot.

Miközben anya mesélt, Zebulon – mert pont ő volt a lebegő zacskó – egyre feljebb emelkedett. Egy kezes szél-ló vitte őt egy darabig. Majd hívta szélvész barátját, tartsa hátát. Az Zebulont nyeregbe kapta, s még magasabbra nyargalt. Zebulon érezte, hogy zacskó-lénye megremeg. A repülés örömeiben nem vette észre, hogy teste nagy része elenyészett. Magasan a felhők fölött barangolt, nem volt ő már zacskó, csak egy apró folt. Egyetlen foszlány maradt belőle, s az is oszladozott a levegőben. Zebulon szemét szoroson lehunyta, örömtől lüktetett utolsó foszlánya. Egyszerre csak testét betöltötte a hangok kavalkádja.

Még csak annyit gondolt:

– Ez lehet a zacskó vég? Be szép! De a zene nem halkult, sőt egyre erősödött benne, ezért kíváncsian felnyitotta a szemét. Ekkor meglátta a szárnyát.

– Hiszen élek, szárnyam van, be szép! – csipogta, s folytatta énekét.

LÁSZLÓ NOÉMI

Egyszerű történet

Volt egy ház, eladták,
volt egy udvar, felásták,
egy diófa – kivágták,
egy gyerekkor – lezárták.

Volt egy hinta, leszakadt,
tarka macska – elszaladt,
visszhangos kút – kikapadt,
nevetgélés – kimaradt.
Volt egy ajtó, bezárták,
hosszú hajam – levágták,
kisasztalom – eladták,
babakocsim – kidobták.

Van mosolyom, süt a nap,
köröznek a madarak –
sosem voltam boldogabb,
sosem leszek okosabb.

CSEH KATALIN

Ott fönn-fönn...

Ott fönn-fönn az égen,
fénylő messzeségben
lakoznak a lelkek,
a közülünk elmentek.

Nem jártam soha náluk,
nem tudom, milyen a házuk,
milyen a szobák bútra,
nyílik-e ablak a Tejútra?

Van-e a háznak kertje,
ki vigyáz ott a rendre?
Vannak-e utcák, sétányok,
járókelők és sétálók?

Nem tudom, mi van ott, mi nincs,
hideg-e az ajtókilincs?
De ha felnézek az égre őszi délután,
lámpások gyúlnak egymás után:

lámpások minden méretben,
lámpások alulnézetben,
lámpások minden formában,
imbolygó, színes kavalkádban...

Ők azok: könnyű lelkek,
a közülünk elmentek...

DÖBRENTÉY ILDIKÓ

Picinke és a színjátszó radír

Siasztok! Picinke vagyok, a manógyerek. Hasonlóan élünk, mint ti, emberek, csak ti nappal sürgölődtek, mi meg éjszaka. Mi ugyanis *éjjeli picinkék* vagyunk. Még az óvodában és az iskolában is éjszaka sürgölődünk.

Láttatok már színjátszó radírt? Oszinak, a picinke padtársamnak volt egy. Mikor elővette, zöld volt, ha mozgatta, lila lett vagy arany. Nagyon szerettem volna kipróbálni, de nem adta oda se nekem, se másnak. Hiába kértük. Aztán, egyszer mégiscsak odaadta valakinek...

Úgy kezdődött, hogy Oszi megkérdezte tőlem:

– Picinke, neked miért nincs tesód?

Elszomorodtam, mert erre a kérdésre azt kellett válaszolnom:

– Volt nekem tesóm, csak sajnos meghalt.

Oszi meghökkent:

– Meghalt? Az nem lehet! A gyerekek nem halnak meg, csak az öregek.

– Néha egy gyerek is meghal. A tesóm pólyás volt, pelenkás kisbaba, és mégis meghalt.

– Hogy halt meg?

– Megbetegedett, és a picinke kórházban nem tudták meggyógyítani.

– És hogy hívták a kistesódat?

– Zozó.

– Hiányzik neked?

– Igen. És picinke édesanyámnak meg picinke édesapámnak is hiányzik. Néha ki szoktunk surranni a temetőbe. Holnap is kisurranunk, mert halottak napja lesz.

– Mi az a halottak napja?

– Az a nap, amikor Zozóra meg a meghalt dédikékre emlékezünk. Virágot viszünk, és mécsest gyújtunk a temetőben.

– Én még soha nem voltam temetőben, veletek surranhatok?

– Persze, ha otthon elengednek.

Úgy is lett. Oszit elengedték.

A picinke temető az emberek temetőjében van, egy félreeső zugban, ahol nem surran senki más, csak a picinkék. Mikor odaértünk, már majdnem minden síron égett egy mécses. Úgy sziporkázott a temető, mintha

a csillagos ég lejött volna a földre. A picinke sírok körül picinke manók sürgölődtek: kapálgattak, locsolgattak, mint az Álomkertészetben.

– Látod, Oszi – mondta picinke édesapám –, a temető egy óriási kert. Az óriási kertben minden meghalt dédikének és Zozókának van egy-egy saját picinke kertje. Úgy hívják az ilyen picinke kertet, hogy sír.

Az egyik sír mellett egy picinke család nem sürgölődött, hanem csak állt szép csendesen. Oszi suttogva megkérdezte:

– Mit csinálnak? Magukban beszélnek?

– Nem, ők imádkoznak. Talán a halottaikhoz szólnak, akiket itt a temetőben eltemettek – suttogott picinke édesanyám.

– De hát azok már nem is élnek.

– Mégis jólesik szólni hozzájuk. A halottainkat ugyanúgy szeretjük, mintha még élnek.

Közben odaértünk Zozó kertecskéjéhez. Színes virágok nyíltak rajta, és a zöld borostyán már egészen körbefutotta. A közepén a keresztet úgy hívják, hogy fejfa.

Körbepakáltuk a kertet, és meglocsoltuk a virágokat. Aztán csendesen megálltunk.

– Én nem tudok imádkozni – suttogta Oszi.

Picinke édesapám megsimogatta a fejét:

– Nem az a fontos, hogy mondjunk valamit, hanem, hogy tegyünk valamit. Fontos, hogy eljöttél velünk ide, a picinke temetőbe. Fontos, hogy megkapáltuk a sírt. Fontos, hogy meglocsoltuk a virágokat.

– Fontos, hogy kihúztam a gázt? – kérdezte Oszi.

– Fontos.

– Fontos, ha... mondjuk... adok valamit Zozónak?

– Fontos!

– Akkor jó – vidult fel Oszi, és valamit gyorsan odadugott a virágok közé.

Amikor meggyújtottuk a mécsest, az a valami megcsillant Zozó sírján.

Odahajoltam, s képzeljétek, mi lapult ott: Oszi radírja! A színjátzó radír, amit nem adott kölcsön soha senkinek, még nekem se. Most meg örökbe odaadta Zozónak. Ti értitek ezt? Sziasztok!

Így volt, nem így volt, égbőlpottyant mese volt!

A szultán őrei

Heltai Gáspár említi krónikájában, hogy Mátyás király több ízben cserélt gúnyát, s így járta be az országot, sőt az ellenség táborát is.

Egyszer a szultánnal hadakozván török bugyogót s kaftánt öltött magára, egy zsák árpát vetett a vállára, s másodmagával útra kelt. A török tábor felé tartva ügyesen az élelemhordó szolgák közé vegyültek. A császár sátra közelében árulták az árpát napestig, s közben kémlelték a ki- és bejövőket.

Másnap Mátyás levelet írt a szultánnak:

„Őreid agg eb módjára őrzik táborodat, mert tegnap reggeltől estig ott árultam az árpát a sátrad előtt, és kikémleltem titkaidat. Hogy pedig a szavamban ne kételkedj, íme felsorolom az ételeket, melyeket a szolgák vittek tenéked ebédre. Egy szerecseny vitte a fekete levest ezüsttálcán, arany pohárban. Rézkancsóban serbetet s ezüsttálon cipókenyeret. S egy rettenetes nagy fazékban fertelmes birkahúst vittek a szolgálid, még most is az orromban van a szaga!”

A török császár, ahogy a levelet elolvasta, tábort bontott, s mint a megvert eb, elorozkodék Mátyás táborának közeléből.

Frigyestársak

Bécsét már hetek, hónapok óta ostromolta Mátyás, de még mindig töretlenül álltak a falak, s a védők csak nem nyitották meg a kapukat.

Végül is ógni-mógni kezdtek a főemberek, s a király elé járulván, a szószólójuk megkérdezte:

– Bízol-e seregünkben, felséges urunk, van-e elég erőnk Bécs város további ostromához?

Mátyás gondolkozás nélkül válaszolta:

– Van! Mert van benn Bécs városában két hatalmas frigyestársam*. Az egyiket Éhségtábornoknak hívják, a másikat Lázasgenerálisnak.

Egy hét múlva e két frigyestárs segítségével megnyitotta Bécs kapuit, s győzedelmesen vonult be seregével a római császár székvárosába.

*frigyestárs: szövetségés

Mátyás király Bécsben

Amikor Mátyás király Bécszet ostromolta, szerette volna megtudni, mennyi elesége van a németnek, miről beszélnek a katonák, és hol van a vár gyenge pontja. Nem akarta szétverni a várost, nem szerette a vérontást sem. Gondolta, kifürkészi, meddig bírják még az ostromot. Törte a fejét, hogyan juthatna be a gondosan őrzött várba.

Az udvari bolondja egyszer azt mondta, üssék ki a kocsikerék küllőjét, öltözzenek tót vándornak, kössenek maguk elé melles kötényt, vegyenek föl zsíros posztókalpagot, aztán gurítsák maguk előtt a kereket, kérve az örököt, engedjék be a kerekeshöz. Így is lett.

Járkáltak napestig a két rossz kerékkel, megtudakolták, van-e liszt, tojás meg más egyéb a városban, mit beszéltek az emberek, katonák. Aztán, míg a bognár a küllőket faragta, hallhatták a katonák panaszát, hogy mennyit kell nekik szenvedni, követ cipelnek a falak erősítésére, pedig éhesek, fáradtak, s a zsold meg sehol. Bizony alig várják a háború végét. Türelmetlenül nézte Mátyás, mikor lesz kész a kerék, mert halotta a vészjelző kürtszót. Úgyanis amikor

betértek a kocsmába, és ettek hat tojást, aranypénzzel fizettek. A vendéglős gyanút fogott, hogy itt járt Mátyás király. No, erre riadót fúvattak, minden kaput bezárattak. Már éppen az utolsót lakatolta a poroszló, amikor odaértek lógó kötényben botladozva, követve a futó kereket. A poroszló jót húzott a hátára a pálcájával, s nem állta meg, hogy rá ne kiáltson:

– Te szotyák! Akkora orrod van, mint Mátyás királynak! Ha nem nézném rongyaid, bizony elfogatnálak – azzal útjára eresztette.

A király kuncogott magában, s meg sem állt a kerékkel hazáig, akarom mondani a magyarok táboráig. Tüstént maga elé rendelte a fővezéreket s a csapatok kapitányait. Amit látott, hallott, azt híveinek mind elmondta: hogy már az utolsó marék lisztjük is elfogyott a bécsieknek, és hogy minden minutumban meg kell érkezniük a kegyelemért rimánkodó követeknek.

Úgy is lett! Még aznap megérkeztek a követek, s estére pedig a király már a Három Hollóban vacsorált. Ott mesélte el virágos kedvében, ami vele Bécs város falai közt megesett.

MÁTYÁS, BÉCS KIRÁLYA

Nyújts feléje védő kart, ha küzd ellenséggel – énekeljük a Himnuszban, s ha olvastad meséimet, már tudod, hogy Árpád óta ez az ellenség legtöbbször a tatár, a török és a német volt. 907-ben Pozsonynál Árpád hadai még diadalt arattak a háromszoros túlerővel támadó frank-germán sereg felett. A X. században Bulcsu lovasíjászaik még volt erejük az Óperencián, vagyis az Enns folyón túlra viaszorítani a német hódítókat. II. András királyunk 1235 nyarán még Bécsig kergette a magyar földre betörő Harcias Frigyes osztrák herceget. De az osztrákok egyre gyakrabban kerekedtek felül fegyverrel vagy fondorlattal, s végül már Bécs igazgatta Budát: évszázadokon át osztrák uralkodó ült a magyar trónon.

De egyetlenegyszer Bécsnek is volt magyar királyja: Mátyás. Csoda-e, hogy annyira szeretjük? Csoda-e, hogy emléke erőt adott az osztrák hatalom elleni szabadságharcunkhoz 1604-ben, 1703-ban, 1848-ban?

Amikor Mátyást királlyá választották, országa, a pápa és egész Európa azt várta tőle, hogy törökverő édesapja, Hunyadi János nyomdokába lépjen.

Ehelyett ő *Bécsnek büszke vára* és a csehek, a lengyelek ellen vezette hadait. Miért?

Talán nem volt méltó apjához? Jobban érdekelte a saját hatalma, a cseh, az osztrák korona, mint a törökök elleni küzdelem?

Szó sincs róla! Hiába próbálja néhány idegenszívű történész ezzel a hamis váddal kisebbiteni utolsó nemzeti királyunkat. Mátyás szíven viselte Magyarország sorsát, bölcs államférfi és tehetséges hadvezér volt, akárcsak édesapja. A sors nagyobb hatalmat, tágabb küzdőteret és súlyosabb felelősséget szabott ki számára. Terveit hosszabb távra és európai léptékben szötte.

Tudta, hogy az Oszmán Birodalom legyőzéséhez hadsereg, pénz és szövetségesek kellenek. Kemény és – valljuk be – népszerűtlen törvényekkel rendet teremtett országában. A főnemesség előjogait visszanyeste, a hatalom az ő kezében összpontosult. Rendeletekkel megerősítette a városokat, a céheket, a kereskedelmet. Megemelte, és a nemesekre, sőt az egyházra is kiróta az adót, s ezzel megtöltötte a kincstárát.

Ha volt pénz, lett hadsereg is. Mátyás király híres fekete serege 163 000 főnyi harc-edzett magyar és idegen zsoldosból, könnyű- és nehézlovasságból, gyalogságból, szárazföldi és vízi haderőből állt. A huszárok is Mátyás seregében kezdték meg hősi és parádés történelmi szereplésüket.

Kószabósza mint Mátyás-huszár

Nyögte Mátyás bús hadát Bécsnek büszke vára.

(Kölcsey Ferenc: Himnusz)

Soroljatok néhány osztrák császárt, akik magyar királyok is voltak.

Melyik három történelmi személyiség neve kötődik ehhez a három évszámhoz?

A sereg élére vezetők is kelleneek. Kik voltak Mátyás hadvezérei?

A végső leszámolásra nem érkezett el az idő, de Mátyás seregei így is egész sor győzelmet arattak a török felett a kenyérmezei, az otrantói, a szarajevói, a szendrői csatában, Moldvában és Havasalföldön is. Elfoglalta az Európa kapujának számító Jajca, majd Szabács várát, a déli határvonalon kettős végvárrendszert épített ki. A szultánnal fegyverszünetet kötött, így figyelmét Európa felé fordíthatta.

Ám itt nem szövetségesekre, hanem hatalmukat tőle féltő, cselszövő ellenségekre talált. Márpedig a törököt csak közös erővel győzhetjük le. Ha nem jösztek önként, viszlek erővel – üzent hadat Mátyás király.

Minden ütközetben hadvezéri zsenialitással fűrkészte ki az ellenfél szándékát, és találta meg a legcélszerűbb harcmodort.

Az ostromlott várakat körülzárta, és kiéheztetéssel kényszerítette megadásra, nehézlövassága a harcmezőn, huszárai portyázással, gyors rajtaütésekkel győzték le több ízben is a cseh, a lengyel, az osztrák túlerőt.

Elfoglalta Morvaországot, Sziléziát, Lausitzot, 1469-ben Olmützben cseh királlyá választották. 1474-ben Boroszlónál oly ügyes taktikával és csekély embervesztéssel győzött, hogy a csatát

A végső leszámolásra nem érkezett el az idő, de Mátyás seregei így is egész

boroszlói táborozásként emlegeti a történetírás. 1477-ben villámhadjárattal elfoglalta Ausztria jelentős részét, és békekötésre kényszerítette III. Frigyes osztrák herceget és német-római császárt.

1477-ben a pápa kérésére lemondott Bécs ostromáról. Mivel azonban Frigyes sokadszor megszegte szavát, és ellene szövetkezett, 1485-ben Mátyás meghódította az osztrák fővárost és hozzá Ausztria újabb tartományait.

Nagy pompával vonult be a Habsburgok császári fészkebe. Oldalán fia, Corvin János (aki házasságon kívül született, ezért sajnos nem követhette apját a trónon), előtte 32 társzeker élelem az éhezõ ellenségnek.

Ki tette ezt meg rajta kívül a világtörténelemben?

Öt éven át, 1490-ben történt meggyilkolásáig Bécsből igazgatta országát –

a Szent Korona szellemében: a legyőzötteknek jogokat

adott, a hűségére tért előljárókat megtartotta

tisztségükben, az akkoriban általános

latin helyett a helyi nyelvet tette hivatalossá

az elfoglalt országokban. Az

1487-ben elfoglalt Bécs-újhely annyira tisztelte,

hogy szobrot állított a magyar királynak.

Egyszer volt Budán kutyavásár – mondja az egyik Mátyás-rege.

Egyszer volt Bécsben magyar uralkodó, de az igazabb volt mindenkinél.

Zsigmond Emese

Mátyás király birodalma

Küldjétek el Kószabósza kérdéseire a választ egyénileg vagy az osztállyal közösen, papíron vagy villámpostán. Két hónap múlva eláruljuk a megfejtést és a három szerencsés nyertes nevét.

DÖME ZSUZSA

Kuty napló

Az én falkám

Szerencsés csillagzat alatt születtem: a gazdimék odavannak értem. Összesen négyen vannak. Mindenkihez tartozik valaki, de kutya hála Istennek egy sem. Így aztán egyke vagyok a családban. Engem mindenki szeret (kivéve a szomszédot).

A fő gazdim ötvenéves. Legfőbb jó tulajdonsága, hogy majdnem mindig itthon van. A családban ő tud a legjobban fütyülni. Séta közben hosszú pórásra enged, vagyis kötőfékemet lecsatolva szélnek ereszt, kedvemre szimatolhatok. Időnként következetlen, minden ok nélkül parancsolgat. Ám máskor négykézlábra áll, s tudom, el se hinnék, ha nem én mondanám: visszaugat. Ha rossz a kedve, hiába vetem latba minden meggyőző

képességemet, de máskor ért a szóból, s már indul is a kapu felé.

Nóri – a család elsőszülött gyermeke – a tél beállta előtt puha, meleg takarókkal, szőnyegpadlóval kibéleli a házamat, még arra is ügyel, hogy színben találó anyagokat válogasson össze. Szépérezéke fejlett: engem tart a legszebb, legaranyosabb kutyának az egész világon. Egyszer a lábam nyomát gipszbe öntötte, ezt az ereklyének számító tárgyat azóta újság- és papírnehezéknek használják szeles időben az udvaron.

Verának, a család legfiatalabb tagjának köszönhetem, hogy kiszemelt engem. Tőle kaptam az első igazi, bőr futball-labdámat. Megérdemeltem, mert addigra már cselezési és fejelési technikámat olyan tökélyre fejlesztettem, hogy csodájára járt a fél város. Azóta már több labdát elszaggattam, csaknem valamennyit Verától kaptam, aki tündéri ötleteivel igyekszik megszépíteni az életemet. Kiskori fizimiskámat például csészékre nyomtatta, s azóta belőlem iszik az egész család.

A másik gazdim is imád engem. Ő támogat legjobban abban, hogy érzéseimet könyvben örökítem meg. Arról lehet felismerni, hogy söprűvel és lapáttal jár velem sétálni, s összetakarítja utánam azokat a dolgokat, amiket pedig nem véletlenül pottyantok el. Ritkán enged szabadjára, mert nagyon félt. Kedvesen babusgat, cirógatja, ráncigálja a fejem búbját. Ez a

mozdulata kölyökkori érzéseket ébreszt bennem: picike koromban az anyám rakosgatott így ide-oda.

Apropó, az anyám... Jobb, ha nem beszélünk róla. Úgy tesz, mintha meg sem ismerne. Én azért időnként elmegyek a helyre, ahol születtem, elvégre az ember ne felejtse el, honnan származik. Türelmesen várok, míg a szülőanyám, név szerint Zsémbesdombi-Forgó-Morgó Árva meg nem jelenik, pontosabban: ki nem ront. Becézés helyett hangos ugatással, ellenségként fogad...

Apám, Rhododendronkerti Andor, amíg élt, megismert, üdvözölt. Amióta ő nincs, az anyám még dühösebben fogad. Ilyenkor ácsorgok még ott egy darabig, megvárom, amíg Kisgazdim megsimogat, aztán felvetem a fejemet, és megyek tovább a magam útján. A Kisgazdim meg utánam.

Szembenézés önmagammal

Való igaz, a gazdimék sok mindennel igyekeztek megismertetni, amikor hozzájuk kerültem, de a tükörről teljesen megfeledkeztek. Az ablaküveg nem volt újdonság számomra, mancsommal kívül-belül nemegyszer összekaristoltam, leheletemmel gyakran bepárásítottam már, de amikor először láttam meg a tükörben saját képmásomat, a meglepetéstől szinte földbe gyökerezett a lábam.

Gyanakodva szemlélgettem a tükröt, amely egy kajlafülű, nedvesen fénylő orrú, kócos, szürke szőrpamacsot mutatott. Alig hittem a szememnek, mondanám, ha a szememet egyáltalán felfedeztem volna, de hiába kerestem, egy szem nem sok, annyit sem láttam a zilált szőrcomótól...

A család rólam szóló legendája szerint állítólag többször is óvatosan a tükör mögé néztem – megjegyzem, ez nem rám vall, én ugyanis a dolgok mélyét csakis az elásott csontok felszínre hozatalakor szoktam kutatni. Most viszont azt kukucskáltam, nincs-e egy másik házörző a tükör mögé rejtve. De nem, semmi kétség, a síkos, fényes üvegdarab engem ábrázolt. Mi tagadás, a látványtól nem voltam elragadtatva – úgy néztem ki, mintha a kutya szájából húztak volna ki.

Amit láttam, egyáltalán nem passzolt az önmagamról alkotott képhez. Csoda, hogy újra kellett kezdenem önazonosság-tudatom megalapozását?

A tükörrel való első találkozásom óta mindenesetre már nem hajkurásznak olyan reménytelenül a fésűvel. Ha nem is az első hívó szóra, de némi könnyörgés után előbb-utóbb kötélnek állok...

DERÜLJ, DERÜLJ!

SZÓCS MARGIT

A kenyérkereső

Benci háza táján kereste a kenyerét. Nem voltak szántóföldjei, mezői, legelői, minden vagyona a konyhája körüli, zsebkendőnyi kertje volt. Ám a szűkös körülmények nem vették el kedvét a gazdálkodástól: lépésnyi ágyásokban megtermelt mindenfélét, amire embernek szüksége lehet. És köztudott, hogy ahol ennyi földi jó terem, ott az állatoknak sem megy rosszul. De ne gondoljátok, hogy szarvasmarhák, szárnyasok tanyáztak rozoga istállójában – miből is telt volna Bencinek ilyesmire? –, hanem a helyhez méretezett apró teremtmények, egerek, melyek gyakorta keserítették meg napjait. Hiába sorakoztak a csalikkal megrakott egérfogók, a különféle ravasz csapdák, egy egér sem hagyta magát soha lépre csalni. Ha Benci nem lett volna annyiszor áldozata pimaszságuknak, akár el is dicsekedhetett volna azzal, hogy neki vannak a legagyafúrta egerei.

Egy novemberi reggel, amikor Benci végre kicsépelte, megőrölte és kenyérré dagasztotta kévényi búzáját, egy egérpár – Cinóber és Cincilla – elhatározta, hogy hét kölykével beköltözik a közeledő tél idejére a ház egyetlen szobájába. Benci éppen kivette a kemencéből a frissen sült, ropogós cipót. Izgatottan fürkészte kakukkos falióráját: még csak 9 óra volt. Bár a cipó illata erősen csiklandozta az orrát, nem akarta 12 előtt megszegni, mert nagyon beosztó volt, naponta csak egyszer evett, és sohasem ült asztalhoz, míg a déli harangszó meg nem szólalt. Nemsokára apró futkorászások, cincogások hangjára lett figyelmes. Gyorsan lehúzta gumicsizmáját, és harcállásba helyezkedett.

– Csak nem kiadó szobát kerestek, hé? Ki a házamból! – kiabálta mérgesen, a gumicsizmájával csapkodva.

Az egércsapat pedig, huss, Benci háta mögött észrevétlenül felszaladt a falon, és

BALAJTHY FERENC

Üsse kő!

Volt szeretőm kettő-három,
Mind elhagyott, most se bánom!
Üsse kavics, üsse kő,
Ez nekem már úgyse kő*!
Pénzem is volt valaha,
Zsebpiszok lett, mind oda.
Üsse kavics, üsse kő,
Ez nekem már úgyse kő!
Volt nekem egy puli kutyám,
De nem várt meg suli után.
Üsse kavics, üsse kő,
Ez nekem már úgyse kő!
Kaptam régen egy kalapot,
Fújt a szél, és cserbenhagyott.
Üsse kavics, üsse kő,
Ez nekem már úgyse kő!
Barátom volt tizenegy,
Kár, hogy egy sem segített.
Üsse kavics, üsse kő,
Ez nekem már úgyse kő!
Volt már minden kacatom,
Velük a nyű vacakol.
Üsse kavics, üsse kő,
Nekem ez már úgyse kő!
Egyszer volt egy Istenem,
Száz közül megismerem.
Üsse kavics, üsse kő,
Nekem most már csak Ő kő!

*kő: kell népiesen

eltűnt a kakukkos órában.

– Ezt még megkeserülöd! – fogadkozott Cinóber az ijedtségtől félájultan.

Benci, ha teheti, megpörgette volna az idő kerekét, egyre sűrűbben nézegette a cipót. Sehogysem akart eljönni a dél. Gondolta, alszik egyet, hogy könnyebben kibírja ebédig.

Cincilla az óra réséből figyelte a szobát.

– Már fújja a kását. Indulhat az akció! – jelentette izgatottan Cinóbernek.

Az egércsalád pillanat alatt ellepte az asztalt, és befúrta magát a kenyér belsejébe. Mire Benci felébredt, már jóllakottan durmoltak puha cipóágyuk mélyén. Nemsokára készenhangja riasztotta el álmukat.

Amikor végre megszólalt a harang, és Benci leszelni készült kedvencét, a pirosra sült dúcot, alighogy hozzáért a kés, a kenyér hirtelen egérlábra kelt, leugrott az asztalról, és kiszaladt a szobából. Mire Benci magához tért ámulatából, már túl volt árkon-bokron, ha ugyan még megvolt.

Benci hanyatt-homlok loholt utána, de mintha a föld vagy inkább kilenc éhes egértorok nyelte volna el...

Minden szembejövőtől megkérdezte:

– Nem látta a kenyerem? A szemem láttára futott ki a házamból...

A falubeliek a fejüket csóválták.

Azóta is, ha felbukkan az utcán hórihorgas alakja, nem állják meg szó nélkül: „Nézzétek, ott jön a kenyérkereső.”

TEKERŐPATAK

Kolozsvár

Bukarest

Otthonos fészek a Gyergyói-medencében

Itt születtem

Március 15. a régi iskola előtt

Fúvószenekarunk 1937 óta zengi a vidám indulókat

Templomunk közel 300 éves

Csak a patakunk tekereg, mi nem

Tekerőpatak Gyergyóújfalu községhez tartozik, a Gyergyói-medence délkeleti, dombos részén, a Visszafolyó-patak mentén terül el.

Nevét a kanyargó, tekerődző patakról kapta.

Első okleveles említése 1567-ből származik, akkor a pápai tizedjegyzékben 51 kapuval szerepelt. 1992-ben 1457 lakosa volt, ebből 1290 magyar. Sajnos ez a szám egyre csökken.

A katolikus templom 1724–1734 között épült népi barokk stílusban. 727 kg-os nagy harangját 1848-ban a falu lakói ágyúöntésre ajánlották fel. A templombúcsú június 24-én, Keresztelő Szent János napján van. 2007 óta a falunapokat is ekkor tartjuk. A Szent Róza kápolnát az 1602-es pestisjárvány túlélői hálából építették.

Büszkék vagyunk természeti kincseinkre. A Sűgő cseppkőbarlang egy 65 millió éves, négyemeletes barlangrendszer, az alján patakkal, három bejáratral. Védett növényeink a boldogasszony papucs és a zergeboglár, amelyet mi pünkösdi rózsának nevezünk.

Falunkban élénk a művelődési élet. Fúvószenekarunk 1937 óta működik. Az önkéntes tűzoltók egyesülete őrzi és élte a színjátszás hagyományát is. Az 1930-as években három színjátszó csoportja volt Tekerőpatak: a tűzoltóké, a tanítóké és a fiataloké.

A falu központjában van a templom, az óvoda, az iskola, a kultúrotthon és a világháborús emlékmű. Írásos dokumentumok igazolják, hogy Tekerőpatakon már 1568-ban volt katolikus oktatás, az egykori kápolnában. 1890-ben épült az első iskola, amelyben ma a Bőjte atya által működtetett délutáni oktatás zajlik.

Iskolánk Tarisznyás Márton néprajzkutatóról kapta a nevét.

Nagy izgalommal készülünk ünnepeinkre

A Termésnapon hálát adunk a jó Istennek a terméséért. Október 6-án az aradi vértanúkra emlékezünk. A Mikulás alig bírja becipelni zsákját az iskola tornatermébe. Virgácsot is hoz, de használatára nem kerül sor. Hagyomány nálunk a karácsonyi szavalóverseny. Télen az egész iskola együtt megy korcsolyázni, szánkózni, jégkarnevált, farsangtemetést rendezünk. Maskarában járjuk körbe a falut. Velünk tart Illés is, a telet jelképező bábu. A Nők és az Anyák napja meg az évfázó is fontos esemény, de mi a Gyermeknapot, a bográcsban főtt pityókakórányt, az ügyességi versenyeket, kötélhúzást, csapatjátékokat, labdarúgást, aszfaltrajzolást várjuk a legjobban.

A sok-sok tanulás és játék mellett versenyekre is marad időnk. Beneveztünk a Mesék szárnyán, a Számok szárnyán, a Kurutty vetélkedőkre, a Fürkész helyesírási versenyre, a Mesék Világa rajzversenyre, a Zrínyi Ilona és a Páll Lajos matematikaversenyre, a Kányádi Sándor és a Mennyből az angyal szavalóversenyekre.

Összeállította
a tekerő-
pataki
IV. osztály
Szabó Tünde
és György
Tünde
tanítónők
vezetésével

Szeretünk ünnepelni,
kirándulni, sportolni

A Gyermeknap igazán rólunk szól

Tekerőpatak. Gál Ödön rajza

Ritka virág, de nálunk virul:
a zergeboglár

Itt születtem rovatunkban 2000 és 2014 között 147 település kisdíákjai és tanítóik mutatták be szülőhelyüket szöveggel, képpel, személyes élmények varázsával. Keressétek meg honlapunkon (www.napsugar.ro/ittszuletem.php), vajon a ti falutok, városotok a 147 között van-e. Ha nincs, készítsétek el az összeállítást, és küldjétek el címünkre: naps.sziv@napsugar.ro

Éva néni erdőangyallá változott

Kiss Bitay Éva emlékére (1928–2017)

Több mint 50 éven át mesélt a Napsugárban állatokról, növényekről, a csodás és titokzatos természetről. Biológia tanárnőként, 37 könyv és 500 ismeretterjesztő cikk szerzőjeként egy életen át tanult és tanított, olvasott, kutatott, kérdezett, és választ keresett sok-sok izgalmas kérdésre.

Szeptemberi és októberi lapszámba még megírta meséit, és kész volt a terv egész tanévre. Már sosem tudjuk meg, mit írt volna *A hó és a fagy világa*, *Farkasok*, *Az ember és a kutya*, *Milyen okos a ló?*, *Természetvédelem a magasból*, *Mérgező szépségek* és *A szivárvány* című cikkeiben, de az bizonyos, hogy érdekes és tanulságos lett volna minden sora.

Érdekes, mert amit vagy akit szeretünk, azt soha nem találjuk unalmasnak, arra mindig úgy csodálkozunk rá, mintha először látnánk. Éva néni szerette a természetet, és nem győzte bontogatni, és nekünk is megmutatni

meglepetéseit.

Tanulságos pedig azért volt minden meséje, mert a jelenségek mögött mindig a törvényt kereste. Meglátta az összefüggéseket, a természet belső rendjét és az ember szerepét, felelősségét e rend megőrzésében vagy összekuszálásában.

Bölcsessége, erkölcsi példája csak a legnagyobb tudósokéhoz mérhető: a teremtett világ mélyét vagy magasát kutatva szigorú logikával haladt az okok és okozatok lépcsőfokain, de végső következtetésként mindig fejet hajtott a Teremtő nagysága előtt.

Utolsó meséje az októberi Napsugárban jelent meg. Az általa oly szeretett erdőről írt. Nem búcsúnak szánta, de befejező mondatát hagyatékként őrizzük meg: *Ha élni akarunk, és felelősséget érzünk az utánunk jövő nemzedékek iránt, védjük és szeressük erdeinket!*

Kisköpe

Soroljatok fel néhány ügyesen rejtőzködő állatot és azt is, hogyan válnak láthatatlanná ellenségeik számára.

Havonta
3 díjat!
Szerzői díj

Novemberi Napsugár-meséjének tervezett címe ez volt: *A láthatatlanná válás művészete.*

Kiss Bitay Évának nem volt ideje megírni, hogyan rejtőzködik az őzgida, a botsáska vagy a buksifejű lepke, de ránk hagyta a feladat boldog izgalmát: mindezt felkutatni, megfigyelni, megérteni.

Maga pedig földi szemünknek láthatatlanná vált. Seregébe hívta a Természet angyala: oly nagy az ember-okozta pusztítás, hogy talán már csak az angyalok ereje mentheti meg az életet.

Olvasd Éva néni írásait, és barátod lesz minden ág és bogár. Amikor pedig becsukod a könyvet, az Erdőangyal lelkedben folytatja a mesét.

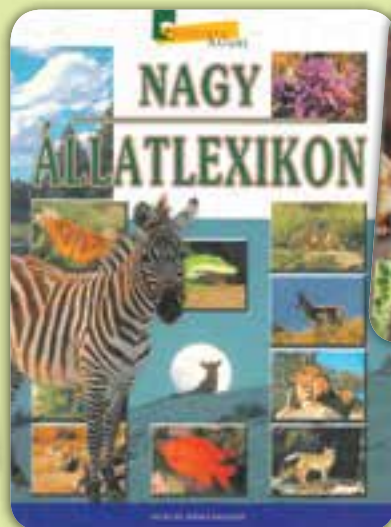

Napsugár, 1967

Napsugár, 2000

Zsigmond Emese

Mit gondol... a két majom? A legráfásabb ötleteket közöljük.

MIT GONDOL A KUTYUS?
A júniusi képünkhöz érkezett ötletekből:

- Még maradhatok? Nem mostam fület, sem lábat.
- Itt ez a finom kutyagulyás. Ki kér belőle?
- Bocs, ez a kedvenc vödröd? De hisz én is a kedvenc kutyád vagyok!
- Hol a macska? Őt is szívesen megmosdatom.
- Alig nagyobb, mint a tányérom, de azért jót pancsoltam benne.
- Erre mondják, hogy cseberből vederbe.
- Ez nem kutyaszorító, hanem mini medence.

Kallós Krisztina, Rákos Viktória, Avasújváros;
Patrubány Lili-Róza, Kolozsvár; az ivói tavalyi III-IV. osztály

Kvak és a köd

Azt mondd,
lehangoló, borongós?
Én azt mondom:
szép és titokzatos.
Merüljünk bele
a ködbe!

Itt a november – Szent András hava vagy őszutó. Lassan befejeződik a fák lombhullása, felkészülnek a téli álomra. A mezei egerek beköltöznek a pincékbe, kamrákba, vándormadaraink már rég tovarepültek. Egyre hidegebbek a nappalok, ködösek a reggelek, hamar sötétedik.

A ködnek is megvan a maga szépsége. Sok művészt ihletett meg, filmek, versek, festmények, fotók próbálják megragadni rejtelmét.

Ti is legyetek olyan emberek, akik mindenben meglátják a szépet! Márpedig a köd Földünknek egy újabb nagyszerű csodája! A köd nem más, mint a levegő páratartalmának egyik arca, olyan réteges felépítésű felhő, amelynek alapja a földet éri. Felhő és köd között nincs nagy különbség, sokszor a hegyeket körüllebegő ködöt felhőnek nézzük.

Köd akkor keletkezik, ha a levegő lehűl, és a benne levő vízgőz kicsapódik. Ilyen kicsapódott vízgőz a harmat is, csak az sokkal nagyobb vízcseppekből áll. A ködöt alkotó vízcseppecskék mérete parányi, a milliméter ezredrésze, ezért tudnak lebegni a levegőben, de az átlátszóságot rontják, ezért látunk oly rosszul ködös időben.

A ködöt feloszlathatja a napocska melege, aminek hatására a levegő felmelegszik, és a cseppek elpárolognak, vagy a nagy hideg, ami miatt a cseppek nagyobbak lesznek, már nem tudnak lebegni, és lehullnak a földre.

Ahol szűkében van az ivóvíz, viszont gyakori a köd, ott ködcsapdával nyernek a ködből vizet.

Nagyon szeretem a ködöt. Sejtelmes fátyla alatt minden átalakul, mintha egy titokzatos, mesebeli világ rejtőzne. Én földi felhőnek neveztem el. A ködben nagyon kell ám vigyázni, hiszen hamar eltévedhetünk. El ne tűnjetek, mint csacsi a ködben, mert várlak benneteket a következő lapszámban is. BRRREKKK!

Írta, rajzolta, fényképezte
KOVÁCS RÉKA RHEA

Szabó Hanna,
Szilágycseh

Gál István,
Lövéte

Bartok Andrea,
Esztelnek

Dászkel Adél,
Marosvásárhely

Rejtvénypályázat

Egy őszi szólásmondás, illetve egy jeles nap a két novemberi feladat megfejtése. Könyvjutalmat kap minden pályázó gyerek vagy osztály, aki megtalálja és beküldi legalább az egyik megfejtést, no meg szerencsés a sorsoláson.

A Rejtvénykirály

1	2	3	4	O		5	6	7	Z	8	E
9					10	E					A
11				12							K
14			15		SZ					16	
R		17				18		19			
20	21			22	Ó		23				
K						24	B				NY

Szőverfi Réka Katalin,
Seprőd

VÍZSZINTES

- Végtelenül morcos!
- 5.A megfejtés második része
- Nem gyenge
- Becézett Elza
- Akadályoz
- ... atyafiak, Mikszáth Kálmán novelláskötete
- Kötőszó
- Mond valamit
- Horváth Ödön névjegye
- Ábécé

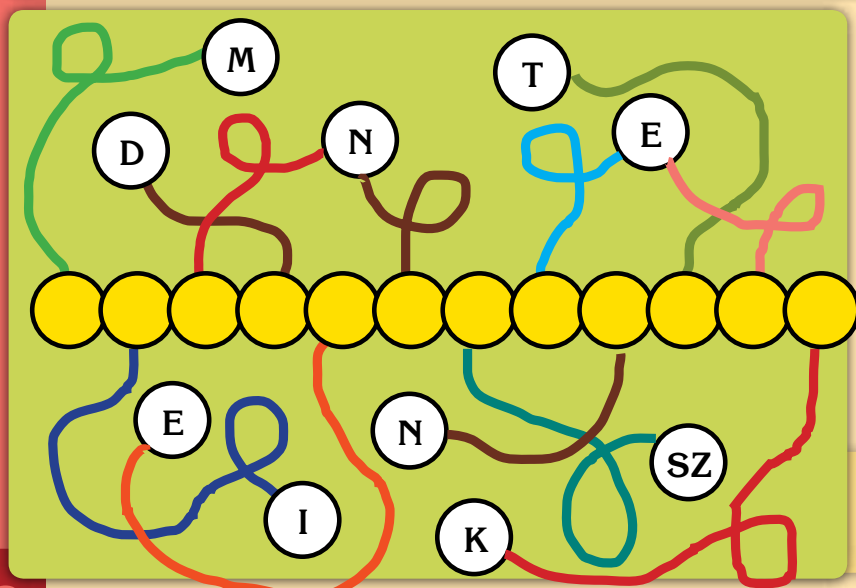
- Zokogok
- Okiratot sorszámmal ellátó
- Mazsola és ... (magyar bábfilm)
- Juh kicsinye

FÜGGŐLEGES

- A megfejtés első része!
- Órajavító mester
- Vöröses színű
- Vízbe esik

- Varrás része
- Szólította, régiesen
- Szita közepe!
- Rajzos Károly névjegye
- LEC
- Vég nélküli hodály!
- Becézett Attila
- Eleinte rárok!
- Kilométer
- Párt!

VAJNÁR ILONA rejtvénye

Kupás Kriszta,
Szilágypanit

Vezesd a betűket a sárga körökbe, és olvasd össze őket.

1

Találd ki!

Válaszd ki azokat az állatokat, amelyek téli álmot alusznak. A hozzájuk tartozó betűkből egy újabb állat nevét olvashatod ki – ő is aludni készülődik már.

B

O

A

D

R

Z

2

Meseszámtan. Írd be mindenik pöttybe, hány van belőlük, és végezd el a műveleteket.

Illyés Gyula népmeséi

-

Ali baba rablói

-

Hófehérke törpéi

+

Mesebeli kis-malacok

= ?

3

Figyeld meg, mit mondanak a fiúk, és írd arcképük fölé a nevüket.

1

Jocó bosszúságnak látszik. Mellette Tibi áll.

2

Jancsi a szemüveges fiú mellett áll.

3

Nem Jancsi a nevem, de olyan mérges vagyok, mint Tibi.

4

Csak tudnám, hogy Peti min vigyorog.

5

Irigylem Robi göndör haját.

Októberi megfejtések

1. Madarak és fák napja 2. Türelem

STRÉBER

Könczey Elemér karikatúrája

– A nővérem lovagolni jár, hogy lefogyjon.

– Na és? Van már eredménye?

– Igen, a ló már tíz kilót fogyott.

...

Az angol, a francia és a magyar az anyanyelvükről beszélgetnek.

– Nálunk nagyon eltér az írás a kiejtéstől – kezdi az angol. – Például úgy ejtjük, hogy fútból, és úgy írjuk, hogy football.

– Az semmi – mondja a francia –, nálunk azt mondjuk, hogy pözsó, és úgy írjuk, hogy Peugeot.

– Az igazán nagy különbség nálunk van – mondja a magyar. – Mi úgy írjuk, hogy „Mit tetszik mondani?”, és úgy ejtjük, hogy „He”?

...

Két fogpiszkáló mászik fel a hegyre. Egyszer csak elhalad mellettük egy sün.

– Nahát – szólal meg az egyik fogpiszkáló –, nem is tudtam, hogy busszal is fel lehet jönni.

...

Repülőtéren:

– Mondja, kérem, mennyi ideig tart az út Párizsig.

– Egy pillanat...

– Köszönöm!

...

– Mit látsz a fejed fölött, ha szép idő van?

– Kék eget, napot.

– És ha rossz idő van?

– Esernyőt.

4

Figyeld meg, milyen szabály szerint változik a sünök orra, tüskéi, a hátukon cipelt csemege, és rajzold meg az utolsót.

Satírozd be a pontokkal jelzett felületeket.

5

MASZAT MŰVÉSZ és a PASZTELL-TTOK

Legutóbb a rajzolás csodájáról írtam nektek, arról, hogy egy szál ceruzával, egy kis széndarabbal világokat lehet teremteni. Most egy olyan technikát fogok bemutatni, mely tulajdonképpen átmenet a rajz és festés között.

A pasztell olasz szó, három jelentése is van: lágy, színes krétát, az ezzel készült rajzot vagy halvány színt jelent. A pasztellkréta anyaga nagyon hasonlít a szénhez, a kereskedelemben rengeteg színben, formában kapható. Egyik vonzó tulajdonsága, hogy gyorsan lehet vele dolgozni, ujjunkkal eldörzsölhetjük, összemossuk a felületen is a színeket.

Minden képzőművészeti technikának megvan a maga története. A pasztellt a XVIII. század művészei hozták divatba, de egyesek szerint már Leonardo da Vinci munkásságában is előfordult.

A XIX. században, az impresszionizmus korában viszont nagy szerepet kapott ez a technika. Magyarországon Rippl-Rónai József és Nagy István voltak a pasztellfestés nagy mesterei.

A pasztellrajzokat általában színes, szemcsésebb papírra készítik, így a színárnyalatok jobban érvényesülnek és bársonyos fényűek lesznek. A fehér papírlap megszínezésére alkalmas a tea és a kávé is: nyomkodj nedves teafiltert a papírra, vagy fess be hideg kávéba mártott ecsettel. Bátran kevergesd, maszatold a pasztellszíneket. Munkád végén ne feledd hajlakkal rögzíteni az alkotást.

A legenda szerint Szent Márton egy libaólbán próbált elrejtőzni, amikor püspökké akarták megválasztani, de a ludak elárulták gágogásukkal. November 11-éhez, Márton-napjához számos libával kapcsolatos népszokás kapcsolódik.

Készíts libás, Márton-naphoz kapcsolódó rajzot. Örülnek, ha pasztellel készítenéd.

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI

Havonta
3 díjat!

Szólj, szám!

Szó-móka

1. Le-, fel-, ki-, bele-, meg-, alá-, el-, tele-
merül. Nagyhatalmú igekötőcskéink rengeteg
új jelentést vagy jelentésárnyalatot képesek adni
az igéknek. Egészítsétek ki a merül ige megfelelő
igekötős, esetleg képzővel is ellátott alakjával
a hiányos mondatokat: A bűvár ... a tenger mé-
lyére. A léket kapott hajó .... A Hableány ... a
hullámok közül. A kő ... a vízben. A cipóm ...

sárral. Csak ... a tóban, és szaladt is ki. Ha túl sokat dolgozol, ...
A kérdésre ... választ adott. ... bennem a kérdés. ... a telefonom. ...
az olvasásba. „Hová ... szép szemed világa?” (Vörösmarty Mihály)

2. Köd előtte, köd utána. Mit jelent ez a szólás? Gyűjtsetek hasonló
értelmű kifejezéseket, közmondásokat.

3. Nyelvünk tartóoszlopai a mássalhangzók. A szöveget akkor is
megértjük, ha a magánhangzókat mind kicseréljük ugyanarra a hang-
ra. Fordítsátok „magyarra” az alábbi verssorokat, és írjátok meg, ki
a költőjük:

Kaalak a dambtatara,
Ánnán názák szártászát,
S hillgitim i fik lihilli
Lovolonok logy noszot.

Mösölyögvö nöz ö földrö
U szulud nup suguru,
Münt ülülvü gyürmükürü
Náz á szárátá ányá.

.....
– Látod, már sárgul-
nak a levelek!

– Őszre vetted?

.....
– Miért esznek a fran-
ciák csigát?

– Mert nem szeretik
a gyorsételeket.

.....
– Hogy nevezik, ami-
kor valakiért tűzbe te-
szed a kezed?

– Értesülés.

.....
– Mit mond a vil-
lám, amikor kezét
nyújt a barátjának?

– Csapj bele!

.....

**Maszat Művész
játsszóterén a Napsugár
képzőművész
munkatársaival is
találkozhattok.**

Forró Ágnes
képzőművész
több mint 30
éve lapunk
munkatársa.

*Kilenc-tízéves lehettem, amikor édes-
apám (Forró Antal festőművész) megenged-
te, hogy használjam pasztelkrétáit, „hadd
próbálkozzon a leányzó” címen. Kisebb mé-
retű, jó minőségű rajzlapokat is kaptam.
Az alkotásra akkor került sor, amikor szü-
leim hangversenyre, színházba mentek.
Enyém lett a nagyszoba (!), ahol kedvemre
rajzolgathattam. Szerettem a puha, színes
krétákat. A kész munkákból kiállítást ren-
deztem: a szüleim ágyának támasztottam
őket. Aztán lefeküdtem, és alig vártam
a reggelt, hogy megdicsérjenek, és én meg-
kérdzhessem:*

– Legközelebb mikor mentek színházba?

A múlt tanév júniusá-
ban fényről, árnyékról
szólt a mesém. Rajzáért
jutalmat érdemel
Nemes Károly Levente,
Hármasfalu (1); **Éltes**
Karola, Tusnád (2) és
Simori Jenifer,
Szatmárnémeti (3).

1

2

3

Levelező

● **Seprődi barátaink, Tăslăvan Melinda tanító néni és maroknyi összevont osztálya** késő őszi napsütést küldött nekünk ajándékba. A gyerekek és a tanci vidáman mosolyog, a töklámpások szélesen vigyorognak.

● **Ezermesterek. Krupa Anna Bianca avasújvárosi kisdíákjai** minden hónapban elkészítik az évszakhoz illő kézimunkákat. Novemberi töklámpásaik előtt menekül a sötétség és a rosszkedv.

● **Máthé Delinke tanító néni ákosfalvi osztálya** már harmadikoként is minden játékunkban részt vett. Jó edzés volt ez a negyedik nagy próbatételekhez.

● **A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium minden kisdíákja** lelkes, tevékeny Napsugár-olvasó. **Dénes Báborka tanító néni** osztálya már másodikoként is a Napsugárral élesítette esztét, fedezte fel a világ ezer titkát.

● **Nagy Lenke tanítónő** hangulatos beszámolót küldött az **ivói szüreti bájról**. A székelyruhába öltözött gyerekek szekerekkel vonultak végig a falun bálba csalogatva kicsit és nagyot. Ahol elkötték az utat előttük, tánccal váltották ki a továbbhaladást. Jutalmul süteménnyel kínálták őket. Este a kultúrthonban is ropták a táncot a kicsi csőzők.

● **Hatos Gabriella tanító néni** elbúcsúzott negyedikeseitől és a **sepsiszentgyörgyi** Ady Endre Iskolától. Az új tanévben már a Székely Mikó Kollégiumban neveli Szivárvány és Napsugár olvasóvá kisdiajkait.

Kislányom, **Nagy Sarolta** megoldotta a Tenger-Napsi minden rejtvényét. Szeretettel olvasgatta a meséket, verseket, a vicceken pedig jókat neveltünk együtt.

Nagy Júlia anyuka Mezőpanitból

● **Fándly Enikő tanító néni** diákjai a nagyváradi D. Cantemir Iskolában együtt készítették adventi naptárukat, és együtt is bontogatják a titkos csomagocskákat. Minden nap egyet!

● Ha esik, ha fúj, mi vidámak vagyunk! – üzenik **Bartha Denise tanító néni** tordaharasztoni elemistái. – Tanulunk, kézimunkázunk, játszunk, és szeretünk ünnepelni.

● **András Mónika** lövétei tanítványai, **Balázs István** és **András Gábor** 60. születésnapunkra lerajzolták Nyelvőr vitét, Kiskópét, Kószabószát, Kvakot és Rejtvénykirályt.

● A gyerekek kedvence a történelmi rész. Kérték, hogy Hunyadról olvassunk. Lázba hozzák őket a régi tárgyak, csaták, várak, uralkodók, csak úgy isszák a szavaimat. Sok izgalmas dologgal ismerkedünk, itt éppen kosarat fonunk. **Kürti Ildikó Csilla tanítónő** és **bogdándi** kisdiajkai

Az Isten áldjon meg ezerszer, én édes, kedves Napsugaram!

Jankó B. Hajnalka, Torja

ŐSZUTÓ HAVA

Malmoznak a tökfejek. **Sárközi Erzsébet tanító néni** árpádi osztálya mókás tökfigurákat készített, s hogy senki se unatkozzon, őszi levelekből, kukoricaszemekből malmot is szerkesztett.

Szodorai Melinda tanító néni szilágysomlyói diákjainak töklámpása nem ijesztő, inkább hívogat kis lépcsőjével: „Térj be fényes kuckómba!”

Őszi váza vagy ceruzatartó is lehet a narancssárga papírral bevont, termékekkel díszített pohár, amelyet **Dragomirescu Viola tanító néni** segesvári diákjai készítettek.

Nagy Lenke tanítónő ivói osztálya előbb temperával megfestette a színes hátteret, majd erre ragasztotta a barna papírból sablonnal kivágott kopasz fát.

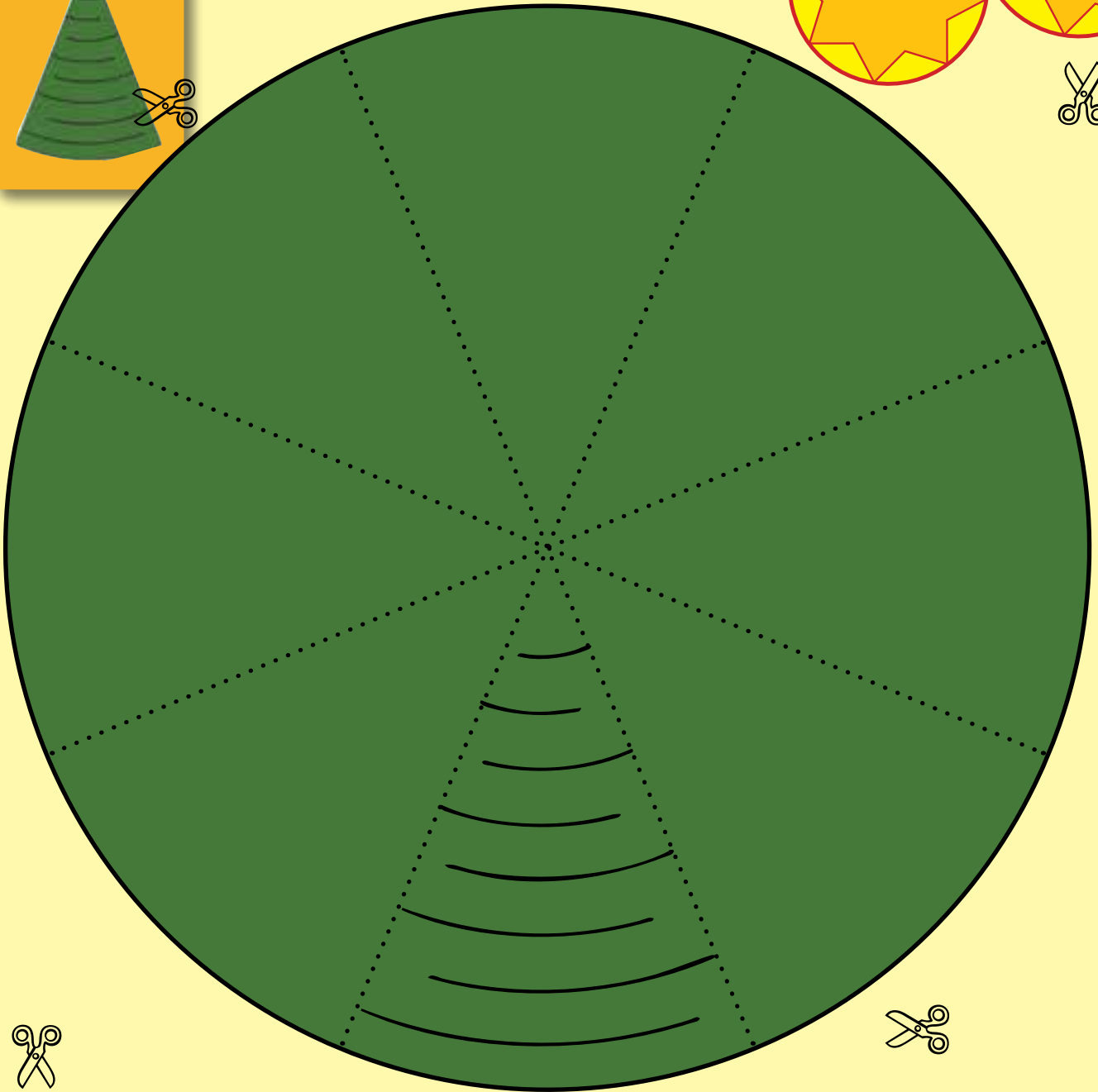
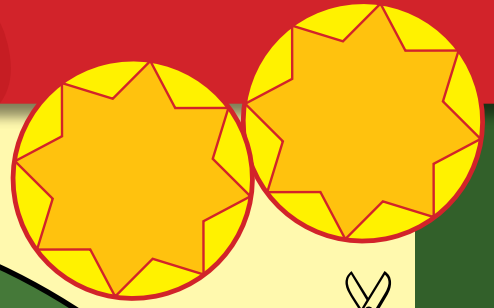
Tordaharasztoni olvasóink Bartha Denise tanítónő irányításával tépett papírlevelekből komponáltak őszi tájat.

Idei adventi naptárunk egy fenyőcske, amelyet te díszítesz majd fel. Vágd ki a kört, a meghúzott átlók mentén hajtogasd nyolcra, majd a vonalak mentén jobbról, balról felváltva vagdosd be. Vigyázz, csak a vonal végéig vágd! Óvatosan bontogasd ki, húzd szét, s tűzd barna ceruza hegyére. A talpát gyurmából, radírból készítheted. Advent minden napján vágj ki egy díszet, és ragaszd az aznapi dátumra. Közben gondold végig a napodat: miben hibáztál, és milyen jót tettél. Határozd el, hogy holnap egy kicsivel jobban igyekszel. A csillagot hagyd karácsony estére: kettőbe hajtva ragaszd a fenyő csúcsára.

KARÁCSONYVÁRÓ

Dec. 3. Dec. 4. Dec. 5. Dec. 6. Dec. 7. Dec. 8. Dec. 9. Dec. 10. Dec. 11. Dec. 12. Dec. 13.

Dec. 14. Dec. 15. Dec. 16. Dec. 17. Dec. 18. Dec. 19. Dec. 20. Dec. 21. Dec. 22. Dec. 23. Dec. 24.

Irkafirka

Ősz van már, szeptember,
kis híján október,
utána meg november,
végül december.
Így keringenek a hónapok,
ősz és téli hónapok.

Simon Dávid,
Marosvásárhely

Színes ruhákba
öltöznek a fák,
tarka szőnyeg
borítja a határt.
Csak a szél süvít,
nem csicsereg a madár,
lassan kopár fák
integetnek reánk.
Hideg eső mossa
a nyár porát,
nincs is már por,
hisz minden tiszta sár.
Sár van a por helyett,
a Nap sem melegít,
csak néha-néha
fényesen a fákra letekint.
Mosolyog a fákra
szelíden, biztatón,
ne féljeteK, jövőben is
lesz gondom rátok.
Újból pompázni fogtok
rügyben, majd virágban,
és lombotokat újra
ringatja a szellő.

Bancsi Anita Mónika,
Marosvécs

Én vagyok a tök,
Aki nagyra nőtt.
Tudom, nektek akkor keltek,
Ha pompázom a színekben.
Énbelőlem főzni lehet,
Főzeléket és töklevest.
De aztán még faragni is
Töklámpást és tökrémeket.

Czompa Tifani Hajnalka,
Avasújváros

Szabó Beáta,
Seprőd

Nagy Patrick,
Avasújváros

Jakab Anna,
Csíkmenaság

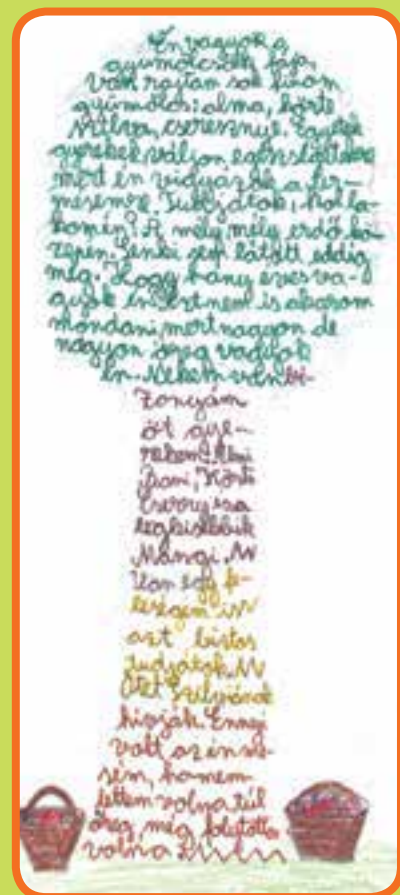
Falevelek hullanak,
Medvék álomba borulnak.
Szüretelnek az emberek,
Bort, mustot készítenek.

A gólyák már elmentek,
A fecskék is velük sereglettek.
Álomba borul a természet,
Tavasszal ismét felébred.

Bartha Előd,
Marosvásárhely

Kozma Janka, Szilágypanit

Péter Adrienn, Rafi Kriszta,
Szászrégen

Barabás Beáta,
Marosvásárhely

Érdekes kis lányka vagyok,
rengeteg szivárványt látok.
Tündér vagyok, nem tagadom,
hajcscámban sok szín ragyog.
Sok varázslatot ismerek,
az állatokat szeretem.
Én vagyok a tündérlányka,
az emberek varázslója.

Tódor Maja,
Sepsiszentgyörgy

Deme Gergő,
Kovácszna

Tündér, tündér járt nálam,
elbújt a nagyszobában.
Tündér, tündér, kis macska,
elbújt a szép bútorba.
Tündér, tündér, az apró,
megijedt a kutyától.
Tündér, tündér, keresem,
de csak hült helyét lelem.

Cristian Eszter,
Barót

Párna, párna alszik,
Csak vele jó aludni.
Párna nélkül nem lehet
Szépen és nyugodtan aludni.

Kovács Aletta Alíz,
Szilágypanit

Örvendünk, hogy voltál nekünk,
drága nagymamánk,
de már tudjuk, hogy a mennyből
nézel le reánk.
Köszönök minden
együtt töltött időt,
s a kifogyhatatlan türelmedet.
Az öreg kunyhóban
játszanak az unokák,
s nemcsak az emlék maradt,
hanem szereteted ragyog ránk.
Sose felejtünk el,
Dédi nagymamánk.

Datki György Júlia Inez,
Kézdivásárhely

Munkácsi Bettina,
Érkeserű

Volt egy házikó, rajta ajtó, ablak, de nem lakott benne senki. Szeretett volna pogácsaillatot érezni, de hosszú évek óta nem járt feléje senki.

Egyszer egy szegény koldus beköltözött, és kezdte sütögetni a pogácsát, jó illat érződött a levegőben. Mikor kész lett, eladta, és a pénzből tejet vásárolt.

A ház nagyon örvendett, hogy van, aki kinézzen az ablakon. A koldusnak társai érkeztek, ők is itt húzódtak meg a hideg napokon, együtt dolgoztak.

Együtt éltek így boldogan, egymást segítve.

Nagy Tihámér, Kend

Újfalvi-Veres Dorothea,
Marosvásárhely

Címlap:
ÜNIPAN HELGA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: ZSIGMOND EMESE. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Honlapszerkesztő, nyomdai előkészítés: Komáromy László. Műszaki szerkesztő: Várdai Éva.
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro. www.napsugar.ro. Telefon/Fax: 0264/418001
A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: Cont IBAN: O45RNCB0106026602080001
B.C.R., CLUJ vagy RO70BTRL01301202P90961XX S.C. NAPSUGÁR- EDITURA S.R.L.
CUI: 210622. Készült a kolozsvári TypoOffset Kft. nyomdájában. ISSN 1221-7751

KÖSZABÓCSZA ÜZENETEI

Kabucz Kristóf és Bálint Attila a gyergyói VUK SK kosárcsapatában játszik, a gyergyószentmiklósi Kós Károly Iskolában tanul. A képen épp aranyérmükért tapsolja meg őket osztályuk és Szabó Zsófia tanító néni.

**Sportolj,
és küldj fényképet
magadról!**

Kupás Milán kemény cselgáncs-küzdelmekben szerezte ezt a sok kupát és érmet: 5 aranyat, 4 ezüstöt és 3 bronzot. Büszke is rá Tyukodi Jolán tanító néni és a zilahi M. Eminescu Iskola IV. D osztálya

Hover Dorka, Magyargyerőmonostor: Mátyás király áruházban

**Olvass,
és küldj rajzot róla!**

Szinérváralja, Szilágyi Éva tanítónő osztálya

Nagykároly, Kalazanci Szent József Katolikus Líceum, Czier Bernadett tanítónő osztálya

**Gyűjtsétek
a Napsugár-
bélyegeket!**

Az alsó sarokban ott az idei harmadik, ezek a képek pedig azt mutatják, milyen szép gyűjtemények kerekedtek ki a tavalyi bélyegekből.

Nagykároly, V. Lucaci Iskola, Köllő Angéla tanítónő osztálya

Vágjátok ki a bélyeget, és ragasszátok nevetek mellé az osztály közös gyűjtőlappjára.

E lapszám támogatói:

Készült
a Magyar Kormány
támogatásával

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Ára 4 lej, 400 Ft

